
Recenzovaný článek

Materiální zdroje mobilizace AČR na počátku 21. století

Material assets of the mobilization of Armed forces of the Czech Republic at the beginning of the 21st century

Petr Dosoudil

Abstrakt: Tento článek se zaměřuje na identifikaci klíčových faktorů materiálních zdrojů v oblasti výstroje, výzbroje a vojenské techniky v rámci českého státu potřebných k efektivnímu provedení mobilizace. Primárním cílem je pak odpovědět na otázku, zda Armáda České republiky stále disponuje adekvátními zásobami těchto klíčových zdrojů a zda má schopnosti tyto zdroje v případě krizových stavů navýšit bez výrazné závislosti na zahraničním dovozu. Z uvedené analýzy byl zjištěn převážně dostačující stav zásob, přičemž ale byly zároveň v některých kategoriích identifikovány významné limitace obzvláště v jejich technické a morální kvalitě (respektive zastaralosti), především pak v rámci většiny druhů vojenské techniky. Problematika závislosti na zahraničním dovozu týkající se výrobních surovin se pak značně mění, od minimální (polní uniforma), až po téměř maximální (balistická přilba) úroveň.

Abstract: This article focuses on the identification of key factors of material resources in the field of equipment, armaments and military vehicles within the Czech state needed for effective mobilization. The primary goal is to answer the question of whether the Army of the Czech Republic still has adequate supplies of these key resources and whether it has the ability to increase these resources in crisis situations without significant dependence on foreign imports. The above analysis revealed mostly sufficient stocks, but at the same time significant limitations were identified in some categories, especially in their technical and moral quality (obsolescence, respectively), especially in most types of military vehicles. The issue of dependence on foreign imports concerning raw materials then changes considerably, from the minimum (combat dress) to the almost maximum (ballistic helmet) level.

Klíčová slova: rezervy; obranný průmysl; technika a materiál; základní výstroj; výzbroj, zásoby materiálu.

Key words: Reserves; Defense Industry; Technology and Material; Basic Equipment; Armament; Material Stocks.

ÚVOD

Zabezpečení materiálu a služeb pro armádu nad rámec zajišťování obrany státu v míru může být pro stát stejnou, ne-li větší výzvou, než mobilizační doplňování personálem. Z hlediska této problematiky je vzhledem k charakteru mírových ozbrojených sil (OS) České republiky (ČR) ještě zásadnější včasná realizace mimořádných opatření. Koncepce mobilizace k tomu udává: „*Vláda již v mírovém stavu na základě hodnocení mezinárodní politicko-vojenské situace rozhoduje o potřebných opatřeních k odvrácení ozbrojeného konfliktu a ke zvýšení připravenosti. K tomu má pravomoc na návrh Ministerstva obrany (MO) nařídit realizaci mimořádných opatření.*“¹ Podobně jako v případě dostupnosti lidských zdrojů tak znovu narážíme na „*princip odložené potřeby,*“ jenž představuje v některých oblastech zásadní limitaci. Aktuálně platná Koncepce mobilizace z roku 2013 uvažuje v rámci plné mobilizace Armády České republiky (AČR) zdvojnásobení jejich mírových počtů² – proto bude v tomto článku uvedené množství bráno jako ideální koncový stav počáteční fáze mobilizace.

Cílem je pokusit se identifikovat klíčové faktory v rámci jednotlivých materiálních zdrojů, využitelných pro vlastní proces mobilizace AČR, z hlediska jejich dosažitelnosti, dostatečnosti a také možností České republiky samostatně takové zdroje dlouhodobě zajišťovat a v návaznosti na to i míru její závislosti na externích faktorech v zajišťování těchto zdrojů. Nejprve provedeme rozčlenění a operacionalizaci jednotlivých materiálních zdrojů pro potřeby článku do třech hlavních kategorií – výstroj, výzbroj a vojenská technika, přičemž ty budou nadále děleny na jednotlivé dílčí subkategorie. Posléze provedeme analýzu zjištěných dat v rámci každého ze tří hlavních materiálních zdrojů.

1 VÝSTROJ

V rámci vojenské výstroje současnosti můžeme najít desítky až stovky různých prvků, v závislosti na armádě konkrétního státu. V AČR je vojenská výstroj definována zákonem č. 219/1999 Sb., *o ozbrojených silách České republiky*. Tvoří ji vojenský stejnokroj, prádlo, obuv a jiná výbava vojáka v činné službě, nutná k výkonu služby, k zabezpečení výcviku a plnění jeho úkolů.³ Blíže jsou pak jednotlivé výstrojní součástky specifikovány v dokumentu *Normativní výnos ministerstva obrany č. 58/2017 (Stejnokrojový výnos)*. Tento předpis obsahuje v souvislosti s plním stejnokrojem vzor 95 (vz. 95), užívaným v současnosti AČR, přes 30 jednotlivých základních a doplňujících součástí.⁴ Není v možnostech

¹ Ministerstvo Obrany České republiky; *Koncepce mobilizace ozbrojených sil České republiky*. Praha: MO ČR, 2012, str. 14. Dostupné online: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce-mobilizace.pdf

² Tamtéž, Příloha 1

³ §2, odstavec 7, zákona č. 219/1999 Sb., *o ozbrojených silách České republiky*

⁴ Články 6 a 7 *Normativního výnosu ministerstva obrany č. 58/2017 [Stejnokrojový výnos]*

tohoto textu analyzovat každou jednotlivou součástku v rámci polní výstroje, ale ani to není nutné. Z předloženého souboru jednotlivých částí výstroje vojáka AČR se jeví nejrelevantnější samotný vojenský stejnokroj (tedy maskovací blůza a kalhoty vz. 95) a vojenská obuv, jelikož se dle *Stejnokrojového předpisu* nosí „*při polním výcviku, při plnění úkolů v zahraničních misích a za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.*“⁵ Tyto součásti tak slouží jako svrchní vrstva oblečení vojáka a také označují nositelovu příslušnost k AČR. Zároveň jsou součástkami, kterými musí být bezpodmínečně vybaven každý mobilizovaný příslušník OS, aby mohl vykonávat základní úkoly. Vedle polní uniformy je ze stejného důvodu nutné vybavit vojáky odpovídající obuví. Dále bude rovněž zkoumána dostupnost ochrany hlavy, čili armádní balistické helmy, která je za posledních více než 100 let nejzákladnějším prvkem ochrany vojáka v poli.⁶ Jelikož tedy není možné, ani účelné, v rámci této práce analyzovat komplexně veškerou vojenskou výstroj, tak se v této kapitole pokusíme zjišťovat dostupnost a také nutné počty těchto tří nejzákladnějších identifikovaných prvků vojenské výstroje, které bude nutno pro mobilizovaně rozvíjenou AČR zajistit – polní uniformu, polní obuv a balistickou přilbu.

Polní stejnokroj vzor 95

V první řadě jde o polní stejnokroje vz. 95. Ten je v AČR zaveden, dle názvu, od roku 1995. Navzdory četným debatám mezi vojáky stále nebyl nahrazen novým druhem polního stejnokroje, ať už z hlediska střihu samotné uniformy nebo jejího maskovacího vzoru. Pouze během používání došlo k dílčím úpravám. Je vyráběn podle normy Českého obranného standardu (ČOS) 108017.⁷ V současnosti jej do AČR dodávají převážně dvě firmy: *Koutný Prostějov* a holding *STV Group*. Dlouhodobým majoritním dodavatelem je první z nich, která kromě polních uniforem pro AČR dodává také mnoho výstrojních součástí a uniforem zahraničním armádám (např. Rakouska nebo Nizozemska). Dle registru smluv můžeme dohledat, že od uzavření rámcové dohody na dodání polních stejnokrojů v roce 2018⁸ již došlo k několika objednávkám, v rámci poslední dodávky uveřejněné v září 2020, pak jde o více než 22 tisíc blůz a kalhot uniformy vz.95 různých velikostí, za celkovou cenu dosahující téměř 50 milionů korun.⁹ V rámci této rámcové smlouvy je sjednána dodací lhůta maximálně 120 kalendářních dní. Na základě informací od obchodního ředitele firmy *Koutný Prostějov* bylo zjištěno, že firma je schopna za uvedenou dobu dodat až 30 000 kompletů polní uniformy vz.95. Prostým výpočtem získáme při rozvržení výroby na maximální dodací lhůtu až 7 500 kompletů měsíčně. Jedinou limitací je tak materiál,

⁵ Tamtéž

⁶ GRAND, H. G.; *Vojáci: válečníci v proměnách staletí*. Praha: Knižní klub, 2008, ISBN 978-80-242-2127-4, str. 242, 349

⁷ Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti, Odbor obranné standardizace; *České obranné standardy*. Dostupné online: <http://www.oos.army.cz/ceske-obranne-standardy>

⁸ Registr smluv; *Rámcová dohoda na dodávky stejnokroje 95 letního s béžovým a se zeleným potiskem č. 181050456*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/5803363>

⁹ Registr smluv; *Výzva k poskytnutí plnění č. 202210248*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/13874272>

který je pro uniformu specifický. Podle zjištěných informací je materiál na výrobky nakupován až po obdržení objednávek Ministerstva obrany (MO), a to od subdodavatelů jak v ČR, tak jinde v Evropě a ve světě. Druhá firma, která dodávala AČR stejnokroje vz. 95, je v současnosti jedním z největších subjektů domácího zbrojního průmyslu s širokým portfoliem, společnost *STV Group*, respektive její dceřiná firma *Tropner s.r.o.* Ta dodává AČR uniformy podle rámcové dohody z roku 2018,¹⁰ na jejímž základě bylo již realizováno několik dodávek. Zatím poslední byla realizována v červnu roku 2020 a její celková cena činila téměř 30 milionů korun za více než 9 000 kompletů polních stejnokrojů vz. 95.¹¹ Základní časová lhůta pro dodání stejnokrojů je stejná jako v prvním případě, tedy 120 dní od doručení výzvy. Na základě informací poskytnutých jednatelem společnosti *Tropner s.r.o.* bylo zjištěno, že veškeré objednávky stejnokrojů vz. 95 pro MO jsou realizovány výlučně v externích kapacitách. Společnost *Tropner s.r.o.* je tak pouze prostředníkem a nemá pro výrobu stejnokrojů vlastní výrobní kapacity.

Obuv polní

Dodavatelem polní obuvi do AČR je dlouhodobě firma *Prabos plus a.s.* ze Slavičína. Současná rámcová smlouva o dodávkách byla uzavřena v roce 2018 a její maximální výše plnění je téměř 569 milionů korun.¹² V rámci poslední dodávky bylo objednáno 22 500 párů polní obuvi různých druhů a velikostí za celkovou cenu téměř 70 milionů korun.¹³ Podle informací z obchodního oddělení firmy *Prabos plus a.s.* je firma schopna dodat v rámci jedné výzvy (časová lhůta je zde opět 120 dní od vyhlášení) až 42 tisíc párů armádních bot, tedy přes 10 tisíc párů měsíčně, uvažujeme-li standardní firemní produkci. V případě převedení kapacit z jiných výrobních dílen společnosti, pak teoreticky řádově více. Pro výrobu současných variant polní obuvi AČR je však dovážena membrána Gore-tex spolu s částí usní z Německa, a kování a ztužovací materiály z Itálie. Momentálně se tak výroba a dodávky polní obuvi bez zahraničních dodavatelů v delším časovém úseku v žádném případě neobejdou.

Balistická přilba

V rámci ochranných balistických přileb panuje v AČR dlouhodobý deficit. Zastarávání tohoto druhu výstroje bylo řešeno několika menšími nákupy, kdy bylo přezbrojeno jen několik jednotek, nebo se v rychlosti doplnil materiál zajišťující zahraniční mise. Současný

¹⁰ Registr smluv; *Rámcová dohoda na dodávky stejnokroje 95 č. 181050455*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/11742672>

¹¹ Registr smluv; *Výzva k poskytnutí plnění č. 202210218*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/12977328>

¹² Registr smluv; *Rámcová dohoda na boty polní zimní, lehké, ECWCS a do pouště č. 181050432*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/5388432>

¹³ Registr smluv; *Výzva k poskytnutí plnění č. 21221000032*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/15372043>

stav je takový, že v AČR můžeme dohledat kromě materiálu s prošlou certifikací tyto dva typy zavedených přileb:

- 1) *Přilba Air Frame* – helma zavedená do AČR od amerického výrobce Crye Precision v balistické odolnosti IIIA. V letech 2017 a 2018 bylo nakoupeno několik set kusů těchto přileb prostřednictvím akviziční agentury NSPA^{14,15,16} pro speciální a výsadkové jednotky AČR.
- 2) *Přilba ochranná balistická 2017* – v listopadu 2019 byla uzavřena rámcová smlouva s předpokládaným celkovým finančním objemem 435 milionů korun.¹⁷ Po úspěšně provedených vojenských zkouškách byla pořízena první dodávka v počtu 4 222 kusů.¹⁸

V současnosti tedy běží zakázka na celkové přezbrojení všech standardních manévrových útvarů pozemních sil na *Přilbu ochrannou balistickou 2017*. Původním dodavatelem měla být společnost *STV Group*,¹⁹ nicméně po problémech při vojenských zkouškách²⁰ MO od smlouvy jednostranně odstoupilo a byl vybrán nový dodavatel, společnost *Argun*. Byla modifikována původní dohoda²¹ a dodatkem podepsána smlouva na dodávku přileb v jednotkové ceně 11 500 Kč. Po obdržení první dodávky však byly přilby ze strany MO po několika měsících reklamovány u výrobce z důvodu nevyhovujících bočních lišt (na které se umísťuje přídatné příslušenství – např. montáž střeleckých sluchátek, svítilny atp.).²²

Výše popsaný problematický proces pořizování přileb ukazuje na specifičnost tohoto druhu materiálu a těžkosti při jeho získávání už v rámci zajišťování obrany státu již v míru. Dostupnost balistických přileb na trhu v době potenciální mobilizace AČR bude zřejmě krajně nedostačující. Jediným možným východiskem je tak nákup na sklad, což je vzhledem k běžící době certifikace balistické ochrany (a to i v rámci uložení, nikoliv používání)

14 Registr smluv; *Akceptace objednávky: Ochranná balistická přilba Air Frame Helmet*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/1632134>

15 Registr smluv; *Akceptace objednávky: Přilby balistické (část 2) - Air Frame Helmet*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/1407438>

16 Registr smluv; *Akceptace objednávky: Přilba balistická Air Frame Helmet (2018)*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/7200895>

17 Registr smluv; *Rámcová dohoda - Přilba ochranná balistická 2017*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/10700056>

18 Ministerstvo Obrany České republiky; *Armáda převzala první dodávku přileb 2017 od firmy Argun*; Dostupné online: <https://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/armada-prevzala-prvni-dodavku-prileb-2017-od-firmy-argun-223171/>

19 Registr smluv; *Rámcová dohoda na dodávky Přilba ochranná balistická 2017 č. 181050436*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/5474659>

20 Ministerstvo obrany České republiky; *Reakce na žádost o poskytnutí informací ze dne 17.1 2020*. Dostupné online: <http://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/povinne-informace/1-uredni-deska/zakon-106/odp/vz---prilba-ochranna-balisticka-2017.pdf>

21 Registr smluv; *Dodatek č. 1 Přilba ochranná balistická 2017*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/12050380>

22 Šiška, Martin; *Armáda reklamuje 31000 nových přileb*. In: *CZDEFENCE.cz*. Dostupné online: <https://www.czdefence.cz/clanek/armada-reklamuje-nove-prilby>

značně finančně nevýhodné. Nicméně přesto se jedná o jedinou možnost, jak zajistit dostatečné počty příleb pro mobilizované vojsko.

Pokud se tak podíváme na současnou strukturu Pozemních sil AČR, ta obsahuje dva manévrové prvky (bojové brigády), každý s pěti prapory a několik prvků bojové podpory (například dělostřelecký pluk, průzkumný prapor a další).²³ Uvažujeme-li standardní velikost jednoho praporu moderní armády členského státu NATO (z angličtiny: *North Atlantic Treaty Organization*), v rozmezí od 400 do 1000 vojáků,²⁴ pak nám tento údaj dále určuje rozmezí velikosti brigády mezi čtyřmi až osmi tisíci vojáky, pro něž je třeba sehnat přílby v první řadě. Přičteme-li k tomuto číslu ještě dělostřelecký pluk (dva prapory), navýší se tento počet o dalších osm set až dva tisíce příleb. Pokud bychom uvažovali také další podpůrné prvky, tedy logistický (tři prapory), ženijní (dva prapory), protichemický (dva prapory) pluk a průzkumný prapor, dostáváme dalších potenciálně až 8 tisíc potřebných příleb. Současný deficit pro samotnou profesionální armádu v tomto druhu výstroje je tudíž enormní. Pokud by měly být pokryty také potřeby mobilizačně vytvářených útvarů, je potřeba navíc minimálně dvojnásobek těchto počtů.

2 VÝZBROJ

Na počátku této složité kapitoly musíme provést nejprve identifikaci zkoumaných prvků. V rámci AČR existuje vysoký počet druhů výzbroje používané profesionálními jednotkami pro různé druhy bojové činnosti. Pro potřeby tohoto textu však musíme z tohoto širokého rozpětí identifikovat základní elementy výzbroje, využitelné pro širší část mobilizovaných jednotek. Základním kritériem musí být především charakter mobilizovaných útvarů – uvažujeme rozvinutí především bojových manévrových prvků (mechanizovaných a motorizovaných praporů/brigád), dále strážních jednotek v týlu a logistických jednotek pro zajištění zvýšené úrovně servisu a zásobování. Rozšiřování útvarů se specifickým či zvláštním druhem činnosti je limitováno především mnohem delší dobou výcviku, dále pak omezeným počtem dostupné techniky a vybavení potřebného pro speciální činnosti a nakonec menším základním počtem těchto útvarů v rámci profesionální armády, ze kterého musí mobilizační rozvinování vycházet (např. speciální síly, hloubkový průzkum, piloti vojenských letadel, elektronický boj a další). Navýšení jejich počtů o jednotky až desítky specialistů je samozřejmě možné a také žádoucí, nicméně v porovnání s rozvinutím několika praporů o síle 400-1000 vojáků se jedná pro účely tohoto rozboru o zanedbatelný počet. Zároveň se dá předpokládat, že materiální, výcvikové a výzbrojní potřeby těchto mobilizovaných specialistů budou velmi specifické a tudíž mimo oblast analýzy článku.

²³ Ministerstvo obrany České republiky – VHU Praha; *Armáda České Republiky v roce 2020*. Dobruška: VGHMÚř Dobruška, 2021, ISBN 978-80-7278-819-4, str. 64, 65

²⁴ Congress of the United States; *The U.S. Military's Force Structure: A Primer*. Congressional Budget Office, 2016. ISBN 978-0160934353. Dostupné online: <https://www.cbo.gov/sites/default/files/114th-congress-2015-2016/reports/51535-fsprimerlite.pdf>, str. 19

Pro potřeby tohoto textu tedy operacionalizujeme základní prvky výzbroje mobilizovaného záložníka analogicky s výzbrojí mechanizovaných jednotek AČR. Podíváme-li se tak blíže na výzbroj mechanizovaných čet 71., 72. a 42. mechanizovaného praporu, nalezneme zde shodně několik základních typů ručních zbraní:^{25,26,27}

- 1) Útočná puška
- 2) Pistole
- 3) Lehký kulomet
- 4) Puška pro přesnou střelbu
- 5) Protitanková zbraň

Dále je pak vhodné přidat ještě jednu kategorii, bez které všechny předchozí implicitně nemohou fungovat:

- 6) Munice do uvedených zbraní.

Útočná puška

AČR započala přezbrojení útočné pušky ze staršího samopalů vzor 58 (Sa. vz. 58)²⁸ na přelomu let 2009 a 2010. Důvodem byla morální zastaralost Sa. vz. 58, náklady na potenciální modernizaci (puška nebyla v základním provedení uzpůsobena na montáž moderních přístrojů nočního vidění, puškových a dalšího příslušenství) a dále snaha zajistit logistickou kompatibilitu v rámci NATO, tedy především změna ráže zbraně na standard Aliance. V tendru uspěla domácí Česká zbrojovka Uherský Brod se svou puškou BREN. Přes prvotní problémy, kdy byly první varianty pušek kritizovány odbornou veřejností i samotnými vojáky,²⁹ se nakonec povedlo skrze různé modifikace vytvořit druhou generaci pušky – BREN 2 – jež se má časem stát hlavní ruční zbraní AČR. V souvislosti s tím jsou starší Sa. vz. 58 již odsunuty do skladů nebo do výzbroje jednotek AZ (Aktivní záloha),³⁰ odkud jsou postupně nadále vyřazovány s tím, jak novější modifikace pušky BREN přichází k profesionálním útvarům AČR a jednotky záložníků jsou v návaznosti na to přezbrojovány prvními variantami pušek BREN A1 nebo A2.

²⁵ Armáda České republiky; 71. *mechanizovaný prapor „Sibiřský“ – Zbraně*. Dostupné online: <http://www.71mpr.army.cz/zbrane>

²⁶ Armáda České republiky; 72. *mechanizovaný prapor „Generálmajora Josefa Buršíka“ – Zbraně*. Dostupné online: <http://www.72mpr.army.cz/zbrane>

²⁷ Armáda České republiky; 42. *mechanizovaný prapor „Svatováclavský“ – Zbraně a technika*. Dostupné online: <http://www.42mpr.army.cz/zbrane-technika>

²⁸ Poznámka: Označení samopal je nepřesné - podle odborné terminologie jde o útočnou pušku.

²⁹ GROHMANN, Jan; CZ BREN 2 pro Armádu ČR: Spokojenost nebo trpký úsměv? Dostupné online: <https://www.armadninoviny.cz/cz-bren-2-pro-armadu-cr-spokojenost-nebo-trpký-usmev3f.html>

³⁰ Ministerstvo obrany České republiky; 7,62 *samopal vzor 58*. Dostupné online: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/pechotni/-7-62mm-samopal-vzor-58-89705/>

První útočné pušky BREN byly armádě dodány již v roce 2010, v celkovém počtu 7 937 kusů.³¹ Nadále pak pokračovaly dodávky v letech 2014 a 2015 v celkových souhrnných počtech

9 741 kusů různých verzí.³² Celkově dnes AČR vlastní 20 478 kusů pušky BREN všech variant.³³ Porovnáme-li tato čísla s počty VzP (voják z povolání), které činí 26 621 k 1. lednu 2021³⁴, zjistíme, že statisticky je 23% profesionálů stále vyzbrojeno starším typem útočné pušky. Reálně však určitá část vojáků pušku prakticky nevyužije, proto se jí v některých případech ani nevybavuje (typicky např. příslušníci štábů, vyšší velení apod.), nebo je vyzbrojena jiným typem zbraně, který u nich představuje zbraň hlavní (kulomet, puška pro přesnou střelbu), není tudíž v jejich výzbroji třeba. Skladové počty starších variant pušek Sa. vz. 58 navíc dosahují ke konci roku 2020 přes 55 tisíc kusů,³⁵ což ukazuje, že v případě využití těchto starších typů zbraní při mobilizačním rozvíjení jich má AČR v dané kategorii více než dostatek.

Pistole

V rámci AČR je používáno několik druhů pistolí. Nejzastaralejším typem je pistole vzor 82, která je průběžně nahrazována pistolí České zbrojovky CZ 75 SP-01 Phantom, jež v současnosti tvoří novou standardní krátkou palnou zbraň v rámci AČR. Tyto zbraně jsou doplněny menším počtem pistolí rakouské provenience GLOCK 17 a GLOCK 26 v celkovém počtu 3 388 kusů.³⁶ Ty jsou využívány převážně v zahraničních misích nebo u specializovaných jednotek (např. VP, Speciální síly). První dodávky nové pistole CZ 75 SP-01 Phantom pak započaly roku 2013, kdy bylo dodáno 5 570 kusů.³⁷ Následně v letech 2014 a 2015 bylo dodáno souhrnně dalších 3 662 kusů.³⁸ Celkově tak bylo již dodáno do AČR více než 13 tisíc těchto krátkých palných zbraní.³⁹ Počty dosud zakoupených modernějších pistolí ukazují, že část profesionální armády je stále vyzbrojena zastaralou pistolí vz. 82. Skladové zásoby tohoto typu (přes 38 tisíc ke konci roku 2020⁴⁰) však podobně jako

³¹ PAZDERA, David; *Legenda jménem CZ: historie a současnost České zbrojovky Uherský Brod*. Praha: Mladá fronta, 2015. ISBN 978-80-204-3499-9, str. 465

³² Sekce vyzbrojování a akvizic MO; *Přehled vybraných uzavřených smluv s českými firmami v letech 2014 – 2018*. Dostupné online: <http://www.vyzbrojovani.army.cz/prehled-vybranych-uzavrenych-smluv-s-ceskymi-firmami-v-letech-2014-2018>

³³ Ministerstvo obrany České republiky; *Reakce na žádost o poskytnutí informací ze dne 20. 11. 2020*. Dostupné online: https://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/povinne-informace/1-uredni-deska/zakon-106/odp/31_12_nakup-rucnych-zbrani.pdf

³⁴ GŠ AČR; *Armáda České republiky v roce 2020*, str. 7

³⁵ Ministerstvo obrany České republiky; *Reakce na žádost o poskytnutí informací ze dne 20. 11. 2020*.

³⁶ Tamtéž

³⁷ PAZDERA, David; *Legenda jménem CZ*, str. 419

³⁸ Sekce vyzbrojování a akvizic MO; *Přehled vybraných uzavřených smluv s českými firmami v letech 2014 – 2018*

³⁹ ZDOBINSKÝ, Michal; *Programy vyzbrojování české armády*. In: *ATM*, 2016, roč. 48, čís. 12, str. 3. Bratislava: MAGNET PRESS, 2016. ISSN 1802-4823

⁴⁰ Ministerstvo obrany České republiky; *Reakce na žádost o poskytnutí informací ze dne 20. 11. 2020*.

v kategorii útočné pušky představují značné rezervy pro mobilizační zálohy. Zároveň se dá předpokládat v nejbližších letech dokončení kompletního přezbrojení profesionálních útvarů na nový typ pistole.

Lehký kulomet

V AČR jsou dnes zavedené převážně dva druhy pěchotních kulometů. Prvním je 7,62 mm Univerzální kulomet vzor 59,⁴¹ jenž vznikl již před více než padesáti lety. I když na svou dobu šlo o pokročilou zbraň československé konstrukce (např. pojem „univerzální“ vychází ze dvou konfigurací kulometu – lehké a těžké varianty), dnes již její morální zastaralost a faktické stáří kusů používaných v AČR nedosahuje požadovaných standardů. Z tohoto důvodu je postupně nahrazován novějšími osvědčenými kulomety belgické výroby MINIMI. Ačkoliv zavádění nových kulometů provázely potíže,⁴² bylo jich do konce roku 2015 do AČR dodáno 313.⁴³ V roce 2016 pak 133⁴⁴ a v roce 2019 dalších 70.⁴⁵ Dodnes tak bylo dodáno AČR minimálně 516 kulometů MINIMI. Přihlédneme-li k použití pěchotního kulometu jako podpůrné zbraně družstva, tak v současné podobě mechanizovaných a pěších družstev je vždy jeden kulometník.⁴⁶ To udává potřebu tří kulometů na jednu pěší četou, kterou tvoří vždy tři družstva, tedy devět na jednu celou rotu. Statisticky je tak možno vyzbrojit v rámci AČR novými kulomety přibližně 19 bojových rot. Tento počet představuje něco málo přes šest praporů, přičemž nejsou uvažovány dodávky pro specifické podpůrné jednotky (např. strážní roty, průzkumné čety apod.). Celkový počet nových kulometů je rozvrstven nerovnoměrně v rámci celé AČR. V případě mobilizace by tak velmi pravděpodobně byly využívány pro vyzbrojení nových vojáků převážně starší univerzální kulomety vzor 59. I když se nepodařilo dohledat počty skladových zásob, lze předpokládat, že obdobně jako v kategoriích pistolí a útočných pušek budou zásoby starších verzí dostačující pro vyzbrojení mobilizovaných praporů, nebo alespoň jejich větší části.

⁴¹ Ministerstvo obrany České republiky; *7,62 mm univerzální kulomet vz. 59*. Dostupné online: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/pechotni/-7-62-mm-univerzalni-kulomet-vz--59-89699/>

⁴² ŠÍDLLO, Jakub; Česká armáda stále nedostala objednané kulomety z Belgie, stály už 34 milionů. In: *iRozhlas.cz*. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ceska-armada-stale-nedostala-objednane-kulomety-z-belgie-staly-uz-34-milionu_201401201640_vkralova

⁴³ STROPNICKÝ, Martin; *Odpověď ministra obrany na písemnou interpelaci Jany Černochové ze dne 6. 1. 2016*. Dostupné online: <https://www.ods.cz/dl/20163/1208201501072016odpovedmokolomety.pdf>

⁴⁴ Ministerstvo obrany České republiky; *Ročenka Ministerstva obrany České republiky 2016*. Praha: VĚH Praha, 2019. ISBN 978-80-7278-780-7, str. 195

⁴⁵ Registr smluv; *Kupní smlouva č. 195110094*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/8629983>

⁴⁶ ROVENSKÝ, Dušan, Palebný tým – základní organizační prvek pěších družstev moderních armád. In: *Vojenské rozhledy*, 2008, roč. 17 (49), č. 4, Praha: AVIS, 2008. ISSN 1210-3292, str. 133

Puška pro přesnou střelbu

Standardní puškou pro přesnou střelbu⁴⁷ v rámci pěších a mechanizovaných družstev AČR je stále puška SVD (z ruštiny: *Snajperskaja vintovka Dragunova*) původně sovětské výroby z 60. let.⁴⁸ Stejně jako u předchozích druhů zastaralé výzbroje se dá předpokládat její skladová dostupnost ve značných počtech jakožto dědictví ČSLA. Ačkoliv v AČR existují i pokročilejší „odstřelovací“ pušky,⁴⁹ jde o nestandardní zbraně pro úzký okruh specialistů (skupiny odstřelovačů, speciální síly). Vzhledem k jejich zvláštnímu charakteru, řádově několikanásobně náročnějšímu výcviku jejich obsluhy a marginálním počtům nebudou v analýze zohledněny. Plošná náhrada za pušku SVD se řeší již řadu let, zakázku však provází problémy – první kontrakt byl zrušen, protože vybrané americké zbraně neprošly vojenskými zkouškami.⁵⁰ Zajímavostí je, že například Hradní stráž si pořídila nové zbraně samostatně, nezávisle na celoarmádních dodávkách, a přezbrojila své jednotky na českou pušku CZ 750.⁵¹ V poslední době dochází k pořizování nespecifikovaného počtu nových pušek BREN 2 BR^{52,53} (varianta komorovaná na silnější náboj 7,62x51 NATO) pro využití staršími střelci v rámci pěších a mechanizovaných družstev manévrových prvků. Vzhledem k tomu, že účel těchto zbraní je obdobného rázu jako v případě lehkého kulometu, bude nutné je pro potřeby profesionálních jednotek AČR postupně pořídit v obdobných počtech. Na základě všech těchto skutečností můžeme vyvozovat, že starší střelci družstev u nově vytvářených útvarů budou v případě mobilizace vyzbrojeni právě starší puškou SVD, ta je totiž zatím stále široce používána i profesionály na obdobných pozicích.

Protitanková zbraň

Základní protitankovou zbraň AČR je dodnes původně sovětský ruční protitankový granátomet RPG-7⁵⁴ (z ruštiny: *Ručnoj protivotankovij granatomjot*). Jde o poměrně spolehlivou a stále dobře využitelnou zbraň, což dokládá také fakt, že navzdory vzniku už v 60. letech minulého století je stále rozšířena a hojně používána po celém světě

⁴⁷ Poznámka: V rámci pěšího/mechanizovaného družstva se nejedná o *odstřelovače* – střelec s přesnou puškou provádí přímou palebnou podporu družstva (podobně jako kulometník) vyhledáváním a ničením prioritních cílů, nikoliv speciální taktiky a postupy které musí znát *odstřelovač* (příslušník skupiny odstřelovačů). Pro správné označení této funkce se v rámci AČR užívá pojem „starší střelec.“

⁴⁸ LAUBER, Milan – MOTÝL, Jiří – MATRTAJ, Peter; *Ruční zbraně AČR*. Praha: AVIS, 2007, ISBN 978-80-7278-388-5, str. 30-33

⁴⁹ Tamtéž, str. 58-73

⁵⁰ VINKLER, Pavel – KRAUS, Josef; Bezpečnost dodávek základní výzbroje a výstroje AČR. In: *Vojenské rozhledy*, 2018, roč. 27 (59), č. 4, Praha: AVIS, 2018. ISSN 1210-329, str. 128

⁵¹ PAZDERA, David; *Legenda jménem CZ*, str. 391

⁵² Registr smluv; *Dohoda o plnění č. 202210317 Puška BREN 2,7,62x51mm NATO*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/13475692>

⁵³ Registr smluv; *Dohoda o plnění č. 202210473 Puška BREN 2,7,62x51mm NATO*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/14759273>

⁵⁴ Ministerstvo obrany České republiky; *Pancéřovka RPG-7*. Dostupné online: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/pechotni/-pancerovka-rpg-7-rpg-7v-89696/>

(upravená kopie této zbraně je kupříkladu vyráběna i v USA⁵⁵). Dalším typem pancéřovky v AČR je RPG-75⁵⁶ (reaktivní protitankový granát vzor 75) původně československé výroby. Jeho hlavní výhoda spočívá především v menší váze a kompaktnějších rozměrech (oproti RPG-7), nevýhody tvoří nižší výkon a absence možnosti pancéřovku znovu nabít. Nicméně i tato zbraň se používá dodnes, zejména u jednotek lehčího typu, které využívají jejích výhod v rámci své specifické činnosti (např. průzkumné týmy). Posledním typem zavedeným v AČR je moderní verze druhoválečné tarasnice Carl Gustaf. Tato zbraň je však zavedena pouze ve výbroji speciálních sil a 43. výsadkového pluku.⁵⁷ Její zařazení do výbroje záloh tak není pravděpodobné a spíše zůstane v rukou profesionálů.

Můžeme tedy očekávat v drtivé většině nasazení skladových RPG-7 a RPG-75. V obou případech by měl být těchto zbraní dostatek, protože tak jako v předchozích případech se dá kalkulovat s jejich přebytkem ještě z dob konskripční armády. V sestavě jednoho mechanizovaného či pěšího družstva AČR je vždy zařazen jeden pancéřovník, který je však také vyzbrojen útočnou puškou.⁵⁸ Plní tudíž funkci střelce a až v případě ohrožení družstva obrněnou technikou protivníka využívá protitankovou zbraň. Z tohoto důvodu mohou některé jednotky (např. týlové zabezpečení, logistika), u kterých není předpoklad střetu s nepřátelskou obrněnou technikou, obdržet nižší nebo vůbec žádný počet protitankových zbraní. Tento argument ještě více podporuje fakt, že zbraní tohoto druhu bude v případě mobilizace dostatek, neboť ji nebudou využívat zdaleka všechny jednotky. Navíc, pancéřovku RPG-75 vyrábí v současnosti tuzemský podnik ZEVETA Bojkovice a.s.⁵⁹ a možnost výroby ekvivalentu RPG-7 deklaruje společnost STV Group.⁶⁰ V případě nutnosti tak existuje možnost počty těchto zbraní navýšit z domácí výrobní produkce. Dle představitelů firmy ZEVETA Ammunition, dceřiné společnosti holdingu ZEVETA Bojkovice, je přitom možnost zachovat výrobu této zbraně při využití výhradně domácích součástek a materiálů. Tyto skutečnosti dokazují, že v oblasti protitankových zbraní bude ČR soběstačná.

Munice do uvedených zbraní

Munici do uvedených zbraní v našem seznamu dodává AČR několik tuzemských firem. Téměř tradičně je největším dodavatelem firma *Sellier & Bellot* z Vlašimi, která AČR dodává kompletní škálu munice do ručních zbraní (puškové, pistolové a kulometné

⁵⁵ AirTronic USA; *AirTronic Precision Shoulder-fired Rocket Launcher (PSRL)*. Dostupné online: <http://airtronic-usa.com/products/airtronic-rpg-7-usa/>

⁵⁶ POPELÍNSKÝ, Lubomír – TESAŘ, František; *Československé a české malorážové zbraně a jejich život*. Brno: LYNX, 2010, ISBN 978-80-86787-46-6, str. 72-73

⁵⁷ ROVENSKÝ, Dušan; *Nové protitankové zbraně pro AČR*. In: *ATM*, 2018, roč. 50, čís. 9. Bratislava: MAGNET PRESS, 2018. ISSN 1802-4823, str. 8

⁵⁸ HOLENDA, Bohumil; *Charakteristika mechanizovaného družstva*. Prezentace v rámci projektu Univerzity obrany, 2015. Dostupné online: [https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/47043/mod_resource/content/1/Téma 4 - 1. semestr.pdf](https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/47043/mod_resource/content/1/Téma%204%20-%201.%20semestr.pdf)

⁵⁹ ZEVETA Bojkovice, a.s.; *Speciální munice*. Dostupné online: <https://zeveta.cz/zeveta-ammunition-specialni-munice/>

⁶⁰ STV Group a.s.; *Palné zbraně*. Dostupné online: <https://www.stvgroup.cz/produkty-a-sluzby/palne-zbrane>

náboje) a zároveň vyváží své produkty do celého světa. Rozsah muničních dodávek této společnosti ukazuje i částka, na kterou je uzavřena rámcová dohoda s MO pro roky 2017-2021 která činí až tři miliardy korun.⁶¹ Ačkoliv je firma *Sellier & Bellot* v současnosti vlastněna zahraničním holdingem,⁶² její produkční základna leží převážně v tuzemsku. V oblasti dodávek munice je tedy ČR soběstačná a jedinou limitací jsou základní suroviny pro výrobu. Tento fakt podporují i možnosti dalších firem, které buď deklarují schopnost dodávat uvedenou municí – například *STV Group*⁶³ – nebo provozují muniční závody a disponují tudíž schopností rozšířit výrobu munice i na další druhy podle aktuálních požadavků OS – například *ZVI a.s.*⁶⁴

Výjimkou v našem seznamu je pak protitanková zbraň, respektive munice do tohoto druhu zbraně. I v této oblasti má však ČR solidní průmyslovou základnu, jelikož výroba RPG-75 probíhá přímo na jejím území. Protože se jedná o jednorázovou kompaktní zbraň, je vyráběna přímo s vloženým projektilem.⁶⁵ Možnosti dodávek munice do RPG-7 jsou taktéž dobré, vedle řady dalších druhů střeliva a munice možnost výroby uvádí například státní podnik *VOP CZ*⁶⁶ nebo opět firma *STV Group*.⁶⁷ Ačkoliv poměr skutečně vyrobené a ze zahraničí dovezené munice nelze ověřit, na českém území se nachází také podnik *Explosia a.s.*, specializující se na výrobu výbušnin, trhavin, prachů a komponentů munice. Existence této firmy na domácím území umožňuje využít její produkční kapacity a zkušenosti pro eventuální výrobu potřebných produktů nebo asistenci dalším subjektům v rámci zbrojní výroby. Trhavinou firmy *Explosia a.s.* jsou v současnosti plněny například ruční granáty rakouské firmy *Rheinmetall*, které jako nástupce starších typů využívá také AČR.⁶⁸ Část výroby je sice podle vyjádření *Explosia a.s.* závislá na zahraničním dovozu, zejména z Polska, přesto je ale firma schopna zajistit značný podíl materiálů z tuzemských zdrojů. Minimálně po určitou dobu by tedy dokázala zásobovat AČR potřebnými výrobky také bez přístupu k zahraničním dodavatelům.

3 VOJENSKÁ TECHNIKA

Zabezpečení rozvinované AČR vojenskou a jinou technikou je obdobně důležité jako zabezpečení výzbrojí a výstrojí. V novodobém konfliktu většího rozsahu se prostá pěchota, bojující bez nějaké formy podpory různých druhů vozidel a techniky, prakticky nepoužívá,

⁶¹ Registr smluv; *Rámcová dohoda č. 165110291*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/1439814>

⁶² CBC Global ammunition; *Our brands*. Dostupné online: <https://cbcglobal-ammunition.com/our-brands/>

⁶³ STV Group; *Střelivo*. Dostupné online: <https://www.stvgroup.cz/produkty-a-sluzby/strelivo>

⁶⁴ ZVI a. s.; *Profil firmy – Současnost*. Dostupné online: <http://www.zvi.cz/cz/profil-firmy/soucasnost.html>

⁶⁵ POPELÍNSKÝ, Lubomír – TESÁŘ, František; *Československé a české malorážové zbraně a jejich život*, str. 72-73

⁶⁶ VOP.cz; *Munice*. Dostupné online: <http://www.vop.cz/cz/produkt/48-002-munice.aspx>

⁶⁷ STV Group; *Munice*. Dostupné online: <https://www.stvgroup.cz/produkty-a-sluzby/munice>

⁶⁸ ZDOBINSKÝ, Michal; *Nové ruční granáty pro AČR*. In: *A-Report*. 01/2020. Praha: MO ČR - Odbor komunikace, 2020. ISSN 1211-801X, str. 37

neboť to drasticky limituje manévrovací schopnosti jednotek. Navíc, bez motorizace dnešní společnosti si už ani nelze představit distribuci zásob a logistiku obecně. Operacionalizaci jednotlivých druhů potřebné vojenské techniky tak vytvoříme podle charakteru mobilizačně utvářených jednotek, který můžeme opět odvodit z hlavních manévrových svazků profesionálního sboru AČR – 4.brn (4. Brigáda rychlého nasazení) a 7.mb (7. Mechanizovaná brigáda) – které tyto útvary budou doplňovat. Ty jsou tvořeny převážně mechanizovanými a motorizovanými prapory a jedním praporem tankovým (výsadkový prapor je nově vyčleněn ze struktury 4.brn, ale zatím nedosáhl v nové formě pluku operačních schopností). Můžeme proto předpokládat, že hlavním bojově-transportním prostředkem pro mobilizačně vytvářené prapory budou BVP (bojové vozidlo pěchoty), případně OT (obrněný transportér) nebo LOV (lehké obrněné vozidlo), podporované malým počtem tankových jednotek. Dále bude vyžadován velký počet nákladních a osobních automobilů pro přepravu záložních a lehčích jednotek nebo pro zajištění logistiky.

Většinu techniky a její počty v soudobé AČR lze poměrně jednoduše dohledat. Jedinou limitací proto představuje fakt, že nelze zjistit jednotlivé podmnožiny konkrétních typů v rámci kategorie a především jejich aktuální technický stav. To znamená, že ve výčtu mohou figurovat i nepojízdné, případně částečně nebo úplně rozebrané kusy. Na základě dat uvedených MO můžeme sestavit následující tabulku:

Tabulka č. 1: Přehled hlavních druhů bojové techniky AČR k 1. lednu 2021

Druh techniky	Deklarovaný počet
Bojová obrněná vozidla	437
Lehká obrněná vozidla	171
Tanky	116

Zdroj: Ministerstvo Obrany ČR – Přehled výzbroje a techniky (stav k 1. lednu 2021). Dostupné online: <https://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/technika/prehled-vyzbroje-a-techniky-stav-k-1-lednu-2021-225792/>

MO samozřejmě ve svém přehledu udává mimo těchto tří vybraných typů i další druhy techniky. Nicméně jejich obsluha je natolik složitá, že náročnost výcviku se jeví pro čerstvě mobilizované záložníky jako neefektivní proces. Určitou podskupinou mohou být AZ, například tanková rota záloh v Přáslavicích a v současnosti uvažované letecké a technické roje u vzdušných sil, které však budou nutně aplikovat přípravu a výcvik již v míru. Limitní je také počet těchto druhů techniky, kdy již v době míru je v převládající většině jejich obsluha zajišťována VzP. I kdyby tedy AČR disponovala vycvičenou obsluhou v rámci záloh, nebude mít v čase krize potřebnou rezervu v technice, kterou by mohla této obsluze přidělit.

Obrněná vozidla

Dle přehledu MO kategorie „Bojová obrněná vozidla“ zahrnuje všechny verze bojových vozidel pěchoty typů BVP-1, BVP-2 a Pandur II včetně jejich nebojových variant (ambulance, průzkum, štábní vozidlo aj.). Dále pak obrněných transportérů typu OT-90

a OT-64. Jelikož nemáme k dispozici přesné rozdělení a stav těchto verzí, provedeme kvalifikovaný odhad na základě odpočtu těchto typů ze sestav profesionálních útvarů AČR, přičemž aplikujeme statistickou odchylku v rozsahu 10% uvedených počtů, tj. 44 vozidel.

Vozidly BVP 2 disponují jednotky 7.mb⁶⁹, přičemž jsou jimi vybaveny dva prapory ze čtyř.⁷⁰ Každý z těchto praporů má tři bojové rot, které v rámci „trojkové“ sestavy používané v současnosti v AČR (což je rozvíjení celků násobky třech: tedy tři družstva tvoří četu, tři čety rotu a tři bojové rot, jeden bojový prapor⁷¹) obsahují dohromady 30-36 vozidel BVP. Připočteme-li další varianty techniky na útvaru, dostáváme 40-45 vozidel na jeden prapor. V rámci 7.mb tak slouží téměř stovka z uvedených 437 vozidel. KBVP Pandur II je ve výzbroji dvou útvarů 4.brn. Jelikož používají podobnou strukturu jako 7.mb, můžeme uvažovat obdobné počty KBVP, což znamená do 100 kusů. Pokud bychom odpočetli také další dílčí jednotky AČR (jako například těžká průzkumná rota v Prostějově, mechanizované rot, u tankového nebo ženijního praporu apod.), které využívají varianty KBVP nebo BVP, dostaneme se rámcově na 150-200 kusů bojových obrněných vozidel dostupných pro mobilizační zálohy.

V případě posledních dvou typů OT jde téměř jistě o nepojízdné kusy nebo verze se speciální nástavbou (chemické, průzkumné, protiletadlové a další varianty) neboť všechny bojové verze této techniky již byly vyřazeny.^{72,73} Kalkulujeme tedy jejich počty v rámci statistické odchylky.

Lehká obrněná vozidla

Do této kategorie řadíme dle třídění MO kromě vozidel LOV IVECO také menší počty typů BRDM-2 a Dingo 2.⁷⁴ V případě vozidel LOV IVECO kalkuluje jejich počty v rámci dvou motorizovaných praporů – 44. lehkého motorizovaného (v sestavě 4.brn) a 74. lehkého motorizovaného (v sestavě 7.mb), přičemž oba mají podobnou strukturu jako ostatní prapory jejich svazků. Z celkových 171 kusů tohoto druhu techniky je tudíž kolem 100 vozidel zařazeno v rámci těchto dvou praporů. Zbývající kusy budou tvořit různé další verze LOV s jinou užitnou vestavbou, jako je dělostřelecký průzkum, ambulance, rušiče a další vozidla bojové podpory.⁷⁵ Vozidla BRDM-2 byla již ve většině případů nahrazena

⁶⁹ Armáda České republiky; 7. mechanizovaná brigáda „Dukelská“ – Technika. Dostupné online: <https://www.7mb.army.cz/technika>

⁷⁰ STEHLÍK, Eduard – VAŇOUREK, Martin; Moravská brigáda: 7. mechanizovaná brigáda. Praha: V ráji, 2014, ISBN 978-80-86758-79-4, str. 8

⁷¹ Poznámka: nejsou uvažovány podpůrné prvky, jako je štáb, velitelská rota, logistická rota atp. Tyto prvky mohou představovat v absolutních počtech ¼ až ½ praporu.

⁷² ZDOBINSKÝ, Michal; Bojová vozidla pěchoty. Praha: Naše vojsko, 2009, ISBN 978-80-206-1045-4, str. 123

⁷³ BURIAN, Michal – DÍTĚ, Josef – DUBÁNEK, Martin; OT-64 SKOT: historie a vývoj obrněného transportéru. Praha: Grada, 2010, ISBN 978-80-247-3283-1, str. 111

⁷⁴ Ministerstvo Obrany České Republiky; Přehled hlavních druhů techniky a výzbroje AČR. Dostupné online: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=399>

⁷⁵ Armyweb.cz; Lehké pancéřované vozidlo Iveco LMV ve službách AČR. Dostupné online: <https://www.armyweb.cz/clanek/lehke-pancerovane-vozidlo-iveco-lmv-ve-sluzbach-acr>

novějšími verzemi⁷⁶ (částečně právě také upravenými vozy LOV IVECO), některé útvary AČR však stále mohou používat tuto platformu kvůli její specializované nástavbě (např. BRDM-2rch – vozidlo radiačního a chemického průzkumu) v počtu jednotek kusů.⁷⁷ Bojová verze tohoto vozidla již není ve výzbroji AČR. Vozidlo Dingo 2 představuje marginální podmnožinu, jelikož je zařazeno výhradně v posádkách ve Vyškově a 25. protiletadlového raketového pluku ve Strakonici, a to navíc pouze v několika kusech.⁷⁸

Tanky

Jediným typem v současnosti používaného bojového tanku v AČR je původně sovětský tank T-72 licenčně vyrobený v Československu a jeho pozdější domácí modernizace T-72M4 CZ. Z celkového počtu 116 tanků je však modernizovaných pouze 30.⁷⁹ Všechny tyto modernizované kusy jsou ve výzbroji 73. tankového praporu. Rota AZ tohoto praporu pak cvičí na dalších 10-15 kusech původních tanků T-72.⁸⁰ To nám udává celkový počet dostupný pro mobilizační zálohy ve skladech po odečtení 10% statistické rezervy kolem 65 tanků.

Nákladní a osobní automobily

Přeprava materiálu, pohonných hmot, zásob ale i živé síly je již v době míru realizována v AČR převážně osobními a nákladními automobily, ať už ve vojenské úpravě nebo civilních verzích. Je to dáno zejména vyšším nárokem na pohonné hmoty některých druhů techniky při jízdě po vlastní ose, dále potom nevhodností pásové techniky pro pozemní komunikace a v poslední řadě komfortem přepravovaného personálu. Všechny tyto faktory naznačují zvýšenou potřebu mobilizačně rozvíjené AČR po nákladních a osobních automobilech pro zajištění základních úkolů.

V případě nákladních automobilů disponuje AČR dohromady více než 3 200 vozidly značky Tatra napříč všemi útvary.⁸¹ Mimo těchto základních verzí je v AČR ještě téměř 300 dalších nákladních vozidel s různými variacemi nástaveb (kontejnerové, cisternové, zvedací a mnoho dalších).⁸²

⁷⁶ Ministerstvo Obrany České Republiky; *Armáda České republiky v roce 2014*. Dobruška: VHÚ Praha, 2014, ISBN 978-80-7278-626-8, str. 11

⁷⁷ STEHLÍK, Eduard – VAŇOUREK, Martin; *Moravská brigáda*, str. 8, 119

⁷⁸ Ministerstvo obrany České republiky; *Obrněné vozidlo DINGO 2 CZ*. Dostupné online: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/tanky/-obrnene-vozidlo-dingo-2-cz-89947/>

⁷⁹ Ministerstvo Obrany České Republiky; *Vývoj projektu modernizace tanku T-72M4 CZ*. Dostupné online: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=7202>

⁸⁰ VOJÁČEK, Jiří; Budoucnost tanku T-72M4 CZ v Armádě České republiky. In: *ATM*, 2019, roč. 51, čís. 7. Bratislava: MAGNET PRESS, 2019, ISSN 1802-4823, str. 8

⁸¹ Ministerstvo Obrany České Republiky; *Střední nákladní automobil TATRA 815 4x4*. Dostupné online: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/automobilni/stredni-nakladni-automobil-tatra-810-89746/>

⁸² Blíže k ostatním variantám techniky viz např.: Ministerstvo Obrany České Republiky; *Vojenská zabezpečovací vozidla*. Dostupné online: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=628>

V oblasti osobních automobilů figurují v rámci AČR převážně dva druhy: starší, původně ze sovětského vzoru vycházející UAZ, a novější britský Land Rover Defender. Nutno dodat, že i druhý jmenovaný je již staršího data a výroba tohoto konkrétního modelu byla v Anglii již ukončena. AČR již několik let hledá potřebnou náhradu za přesluhující vozidla tohoto druhu, kterých slouží v OS kolem 1500 kusů.⁸³ V nedávné době bylo proto rozhodnuto o nahrazení těchto typů moderními vozidly Toyota Hilux do konce roku 2024.⁸⁴

ZÁVĚR

V případě obou hlavních dodavatelů materiál potřebný pro výrobu polní uniformy nepochází výlučně z tuzemska. V případě omezení přeshraničních dodávek by tedy došlo velmi pravděpodobně k negativnímu ovlivnění výroby. V takovém případě by muselo být zřejmě přikročeno k nahrazení materiálu, což by návazně znamenalo neplnění normy ČOS 108017. Samozřejmě, část použitelné výstroje, včetně uniforem, je uložen ve skladech AČR. ČR tak velmi pravděpodobně má v tomto ohledu dostatečné zásoby pro pokrytí první vlny mobilizace, stejně jako český obranný průmysl má schopnost navýšení dodávek v případě střednědobé krize. Nicméně v případě déletrvajícího konfliktu mohou nastat limitace v podobě nedostatku základních materiálů, vzhledem k absenci jejich skladování v rámci SSHR (Správa státních hmotných rezerv)⁸⁵ a částečné závislosti na zahraničním dovozu.

V oblasti dodávek vojenské obuvi bylo zjištěno výrazně dominantní postavení firmy *Prabos plus a.s.* V posledních letech neexistuje jiná tuzemská firma, která by v takové míře dodávala tento druh materiálu AČR, přičemž dle registru smluv firma *Prabos plus a.s.* realizuje dodávky také mnoha dalším bezpečnostním složkám ČR (např. Policie ČR, Celní správa, několik útvarů městské policie aj.). ČR tedy zcela určitě má na svém území dostatečnou průmyslovou základnu pro zvládnutí navýšení výroby polní vojenské obuvi. Už standardní deklarovaný počet přesahující 10 tisíc párů, jenž je možno dodat v rámci základní produkce firmy, představuje v kombinaci s určitou zásobou, kterou MO drží ve svých skladech, dostačující objem pro pokrytí vystrojení první nástupní vlny. Nicméně, značnou limitací je v tomto případě materiál, kdy je výroba z velké části závislá na zahraničním dovozu. Tyto dodávky, zejména z Německa a Itálie, mohou být v případě

⁸³ ŽÁK, Petr; Nákup nových terénních osobních vozů pro AČR se urychluje. In: CZDEFENCE.cz. Dostupné online: <https://www.czdefence.cz/clanek/nakup-novych-terennich-osobnich-vozu-pro-acr-se-urychluje>

⁸⁴ Registr smluv; *Rámcová dohoda č. 201060336 „Automobil osobní terénní - nákup“*. Dostupné online: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/14730961>

⁸⁵ Správa státních hmotných rezerv; *Reakce na žádost o poskytnutí informací ze dne 30.3.2020*. Dostupné online: <https://www.sshr.cz/stahnout/13/poskytovane-informace-podle-zakona-c-106-1999-sb-o-svobodnem-pristupu-k-informacim-ve-zneni-pozdejsich->

některých rozsáhlejších krizových scénářů ohroženy. Podobně jako v případě polních uniform nejsou suroviny k výrobě tohoto zboží udržovány ve skladech SSHR.⁸⁶

Balistické přilby představují v AČR dlouhodobě s problémovou akvizicí. Nová rámcová dohoda se společností *Argun* má potenciál nastavit jednotný druh přilby a v následujících letech touto přilbou zásobit veškeré standardní jednotky AČR. To však ukáží až budoucí roky, neboť spolupráce je teprve na začátku, navíc již v rámci prvních dodávek se vyskytly problémy. Nicméně v současnosti musíme konstatovat, že AČR nemá dostatek certifikovaných balistických přileb ani pro profesionální armádu, tím méně pak samozřejmě pro eventuální mobilizační zálohy. V rámci krizové situace by tak mohlo dojít i na používání zastaralé či cvičné výstroje s prošlou certifikací, v nejhorším případě pak na kompletní absenci používání tohoto druhu ochrany, a to minimálně u určitých druhů jednotek.

V oblasti výstroje byly tedy definovány tři hlavní kategorie a byla zjištěna různá míra schopnosti zachování výroby na základě domácích surovin, stejně jako dostupnost ve skladech. Nejmenší (deklarovaná je dokonce žádná) závislost výrobce byla zjištěna u vojenské uniformy. V oblasti polní obuvi již byla naopak závislost na zahraničním dovozu značná, avšak po určitou omezenou dobu by i tak byla firma pravděpodobně schopna zajistit adekvátní produkci (navíc by zřejmě došlo k zapojení dalších firem, které by ale částečně podlehly stejné limitaci). Zároveň vzhledem k četnosti a objemu dodávek můžeme usuzovat, že okamžitá skladová disponibilita těchto druhů výstroje pro počáteční fázi mobilizace bude dostatečná. Nedostatek byl zjištěn pouze u balistických přileb, kde zároveň panuje nedostatečná rezerva. Ty v současnosti trpí jakýmsi roztržštěním typů, používaných v rámci AČR a navíc jich není dostatek ani pro její profesionální část. V čase krize se navíc těžko můžeme spolehnout na zvýšení dodávek tohoto druhu komodit. V souhrnu tak ČR disponuje jak schopností navýšení výroby, tak základní skladovou kapacitou pro zajištění primárních složek výstroje vojáka. Doporučení v této oblasti tedy jsou: Naskladnit a periodicky obměňovat surové materiály (obuv, uniformy) v rámci SSHR tak aby nedocházelo k finanční ztrátě a zároveň zajistit dostatek rezervních skladových zásob v oblasti taktické výstroje (balistické přilby).

V oblasti výzbroje vycházíme z taktické skladby mobilizovaných jednotek. Standardní mechanizované družstvo AČR tvoří včetně osádky devět osob, přičemž vedle dalších druhů výzbroje je z toho sedm vojáků vyzbrojeno útočnou puškou, jeden kulometem a jeden puškou pro přesnou střelbu.⁸⁷ Zároveň jsou všichni příslušníci družstva vyzbrojeni sekundární krátkou zbraní (pistole). Pokud porovnáme zjištěné poznatky s počty VzP, dojdeme k závěru, že by AČR měla disponovat dostatkem okamžitě dostupných zásob pro vyzbrojení až dvojnásobku mírových počtů profesionálních vojáků, představujících cíl dle Konceptu mobilizace v rámci plného mobilizačního rozvinutí. Uvažujeme-li výše uvedený počet příslušníků v sestavě mechanizovaného nebo pěšího družstva, pak v rámci „trojkové“ sestavy dostaneme v jedné četě při započtení velitele čtyři a jeho zástupce 29 vojáků. V sestavě roty pak až 90-100 vojáků (variuji zde obslužné a velitelské prvky

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ HOLENDA, Bohumil; *Charakteristika mechanizovaného družstva*

roty – tedy vojáci starající se o materiál, administrativu, plánování, součinnost apod.). Potenciálně tedy existuje výzbroj pro až několik stovek bojových praporů. Musíme mít samozřejmě na paměti, že podpůrné prvky a logistické nebo zabezpečovací útvary je třeba taktéž vybavit odpovídající výzbrojí, avšak i k tomu existují dostatečné zásoby. Můžeme tak konstatovat, že ČR má dostatek ručních palných zbraní pro provedení rozsáhlé mobilizace OS.

V kategorii munice a trhavin leží na území ČR dostatek výrobních kapacit a zkušených pracovníků. Na základě uvedených zjištění tak můžeme konstatovat, že minimálně po určitou dobu bude možno zásobovat AČR pouze domácí produkcí. Jedinou závažnější výchozí limitací jsou však některé primární suroviny pro výrobu komponent munice. Značnou část tohoto problému by ale pomohla pravděpodobně vyřešit konverze některých částí průmyslu a eventuální přechod na válečnou ekonomiku.

Problematika výzbroje jako materiálního zdroje mobilizace byla rozdělena do šesti dílčích prvků. Ve všech oblastech byl zjištěn komparativní metodou adekvátní dostatek zásob. Limitace byly nalezeny zejména v nedostupnosti moderní výzbroje (ta je dostupná jen VzP, v omezené míře AZ), přičemž tento problém je nejmarkantnější v kategoriích kulometu a pušky pro přesnou střelbu, kde jsou ve velké míře stále používány a především skladovány zastaralé typy. Naopak kvalitní výrobní základna umožňuje ČR značně navýšit v časech krize dodávky protitankových zbraní, které jsou sice starší konstrukce, ale na rozdíl od uvedených ručních zbraní konstantně modernizovány (RPG-75), anebo jsou natolik efektivní, že se v téměř nezměněné podobě používají již dlouhou dobu (RPG-7). V oblasti zásob a dodávek munice je situace obdobná, ČR dlouhodobě disponuje na svém území solidní základnou pro její výrobu.

V oblasti vojenské techniky byly rámcově vypočítány dostupné mobilizační zásoby v technice následovně: 150-200 kusů BVP, 65 kusů tanků a řádově stovky až tisíce nasaditelných osobních a nákladních automobilů.

V kategorii BVP můžeme téměř s jistotou prohlásit, že v zásobách je uložena starší technika, tedy typy BVP-1 a BVP-2 původně sovětské konstrukce. KBVP Pandur II byly objednány pro profesionální útvary AČR v počtu okolo stovky kusů,⁸⁸ přičemž všechny dodávky pro přezbrojení bojovou variantou již byly realizovány do konce roku 2013.⁸⁹ AČR tak nedisponuje záložními kusy techniky tohoto druhu. Obdobná situace panuje v oblasti LOV, kdy z rozložení této techniky (zejména LOV IVECO) a současně udaných počtů v rámci mírové struktury AČR můžeme usuzovat, že nebude zařazena do výzbroje záloh, protože k tomu opět neexistuje skladová kapacita. Vycházíme tudíž z předpokladu 150 až 200 kusů BVP, což v rámci představené „trojkové“ struktury AČR udává kapacitu pro zformování 10-20 rot, čili eventuálně tří až sedmi praporů. V případě uvažovaného zdvojnásobení AČR v Konceptu mobilizace jde tedy o dostačující množství techniky (4.brn a 7.mb. dohromady mají v současné mírové struktuře sedm praporů, z toho čtyři

⁸⁸ Ministerstvo obrany České republiky; *Ročenka Ministerstva obrany České republiky 2009*. Praha: PIC MO, 2010, ISBN 978-80-7278-505-65, str. 38

⁸⁹ Ministerstvo obrany České republiky; *Ročenka Ministerstva obrany České republiky 2013*. Praha: VHÚ Praha, 2014, ISBN 978-80-7278-630-5, str. 173

mechanizované). Je však otázkou, do jaké míry by byly posilovány stávající prapory, respektive brigády těmito novými útvary a do jaké míry by naopak prapory byly zformovány samostatně, například jako záložní brigáda o čtyřech praporech včetně velitelství a podpůrných jednotek.

V případě mobilizace tankových sil je zřejmý dostatečný počet skladových tanků v zásobach AČR pro zformování jednoho až dvou nových tankových praporů záloh. Tyto jednotky by mohly být vytvořeny v rámci samostatného pluku. Variantou je ale také přidělení brigádě nebo individuálním motorizovaným a mechanizovaným praporům po jednotlivých dílčích celcích pro zvýšení palebné síly.

V oblasti nákladních a osobních automobilů disponuje AČR více než dostatkem prostředků pro zformování minimálně dvou dalších motorizovaných praporů, což odpovídá navýšení mírové struktury o 100%. Avšak, v případě variant krize, kdy bude nutno rozvinout více útvarů motorizované pěchoty či zvýšit kapacitu logistiky, MO může navíc přistoupit k realizaci mobilizačních dodávek⁹⁰ v rámci systému hospodářské mobilizace nebo vyvlastnění⁹¹ a využít civilní kapacity státu. Toto je signifikantní rozdíl oproti vojenské bojové technice, kterou v žádném případě nelze dostatečně rychle získat z civilního sektoru. S podmínkou, že bude nouzově využít civilní vozový park, existuje v rámci státu enormní potenciál pro navýšení zásob motorových vozidel, a to jak osobních, tak nákladních.

V případě kategorie LOV je této techniky tak málo, že není možné její efektivní širší využití mobilizačními zálohami. V ostatních kategoriích má AČR dostupnou kvalitní soudobou techniku pouze pro svou profesionální část, nikoliv pro mobilizované zálohy. Zajištění odpovídající rezervní technikou je tedy dostatečné pro deklarované zdvojnásobení bojových manévrových prvků mobilizačně rozvinované AČR. Jedinou limitací je značně zastaralá technologická úroveň těchto zásob. Tento problém bohužel není v silách MO v krátkodobém horizontu vyřešit, neboť prioritou musí být přezbrojení profesionálních útvarů.

Konkrétní rozvinutí operační struktury AČR samozřejmě bude záviset především na velikosti a druhu krizové situace, potenciálním protivníkem a místě nasazení mobilizovaných jednotek. Předpřipravené mobilizační plány a varianty rozvinování, stejně jako válečná organizační struktura AČR jsou uloženy na MO, případně v objektech dalších vládních struktur a průběžně aktualizovány.⁹² Proces plánování a přípravy mobilizace ve všech jejích aspektech je nikdy nekončící cyklus vyžadující kontinuální nasazení, kontrolu a aktualizaci ze strany odpovědných orgánů MO, AČR a všech spolupracujících prvků, jako jsou například krajské úřady.

V případě rozvinování více armád NATO současně, vzhledem k předpokládané zvýšené poptávce po bezpečnostním materiálu, výzbroji a výstroji, může v Evropě dojít k určitému „konkurenčnímu boji“ mezi státy v rámci obranných dodávek a z toho plynoucí

⁹⁰ § 12, odstavec b, nařízení vlády č. 139/2017 Sb., o plánování obrany státu

⁹¹ § 45-51 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

⁹² Pro bližší informace viz: Ministerstvo Obrany České republiky; *Plán obrany České republiky*. Dostupné online: http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/PI__n_obrany1.pdf

globální nedostupnosti těchto zdrojů v krátkém časovém úseku pro všechny státy NATO. Jedinou možností, jak předejít těmto komplikacím, je nákup v předstihu. Tedy nákup potřebných technologií, výzbroje a výstroje již před mobilizací a v dostatečných počtech, případně skladování starší výstroje, výzbroje a techniky, což je i případ AČR. Další výraznou limitací, průřezově v několika kategoriích, jsou také surové materiály potřebné pro výrobu, související zejména s problematikou některých součástí výstroje a munice. V případě vlastních zbraní se dá předpokládat další limitace v podobě omezeného dovozu v době krize, přičemž velkosériová výroba bude značně komplexnějším problémem než například výroba nábojů. Skladování mobilizačních zásob zbraní a některých druhů výstroje však nemusí být tak problematické (oproti např. balistické ochraně, které běží doba certifikace). Závislost na zahraničních dodávkách je značná, ne však absolutní a dokonce ani nadpoloviční. I pokud bychom uvažovali kompletní odříznutí od zahraničního dovozu, stále by ČR měla průmyslový potenciál sama si zabezpečovat (po určitou dobu) klíčové dodávky výstroje a výzbroje. Největší závislost na zahraničním dovozu byla zjištěna u dodavatele vojenské obuvi, nejmenší pak u munice do ručních zbraní.

SEZNAM ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
AZ	Aktivní záloha
BVP	Bojové vozidlo pěchoty
ČOS	Český obranný standard
ČR	Česká republika
ČSLA	Československá lidová armáda
LOV	Lehké obrněné vozidlo
MO	Ministerstvo obrany
NATO	North Atlantic Treaty Organization (z angličtiny: Organizace Severoatlantické smlouvy)
OT	Obrněný transportér
OS	Ozbrojené síly
RPG-7	Ruční protitankový granát
RPG-75	Reaktivní protitankový granát vzor 75
Sa. vz. 58	Samopal vzor 58
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SVD	Snajperskaja vintovka Dragunova (z ruštiny: odstřelovací puška Dragunov)

VzP	Voják z povolání
vz. 95	Polní stejnokroj vzor 95
4.brn	4. Brigáda rychlého nasazení
7.mb	7. Mechanizovaná brigáda

Autor: ***Npor. Mgr. Petr Dosoudil**, narozen 1988. Absolvoval bakalářské studium Mezinárodních vztahů a Evropských studií na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, magisterské studium v oboru Bezpečnostní studia na CEVRO Institutu v Praze. Působil v technických a zabezpečovacích funkcích u 4. brigády rychlého nasazení. V současné době pracuje jako štábní důstojník u 22. Základny vrtulníkového letectva. Zabývá se problematikou vojenské bezpečnosti, taktiky a strategie v moderním ozbrojeném konfliktu.*

Jak citovat: DOSOUDIL, Petr. Materiální zdroje mobilizace AČR na počátku 21. století. *Vojenské rozhledy*. 2022, 31 (1), 071-091. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz.